

UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU” DIN ARAD
ȘCOALA DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE UMANISTE ȘI SOCIALE
DOMENIUL DE DOCTORAT FILOLOGIE

**READING TRAUMA. AN
EXPLORATION OF NELSON
LOWHIM’S WAR NARRATIVES**
(NARAȚIUNI TRAUMATICE. O EXPLORARE A
NARAȚIUNILOR DE RĂZBOI ALE SCRITORULUI
NELSON LOWHIM)

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:

Conf. Univ. Dr. Habil. MIHĂILESCU Clementina Alexandra

Student doctorand:

PURDA Amalia-Adina

**ARAD
2023**

În cadrul analizei literare, explorarea teoriei traumei a devenit o abordare esențială pentru înțelegerea impactului profund al experiențelor traumatizante asupra personajelor, structurilor narative și angajamentului cititorului. Această teză reprezintă o examinare cuprinzătoare a teoriei traumei și a aplicării acesteia în operele scriitorului american contemporan Nelson Lowhim. În calitate de autor al acestei teze, am străbătut meticolos peisajul interconectat al psihologiei, literaturii și studiilor culturale pentru a ilumina subtilitățile complexe ale traumei și modul în care aceasta este portretizată în romanele lui Lowhim.

Prin utilizarea unei abordări concatenate, am încercat să unific perspectivele psihologice cu analiza literară, permițând o explorare profundă a traumei în contextul său interdisciplinar. Capitolele tezei reprezintă rezultatul unei cercetări și analize extinse, având ca scop descifrarea complexității teoriei traumei în narațiunile lui Nelson Lowhim.

În sfera literaturii contemporane, Nelson Lowhim a devenit un autor proeminent, captivând cititorii cu o remarcabilă colecție de lucrări. Aici este o

prezentare informativă a contribuțiilor literare ale lui Lowhim. De la povestiri pline de semnificație precum *Just Smile* (2011), *The Creatures Within* (2012), *Run* (2012), *Cleanse the Soul* (2012), *A Cabin Tale* (2012) și *To Love a Rat* (2012) până la romane captivante precum *Citymuse* (2012), *The Struggle Trilogy* (2012), *The Labyrinth of Souls* (2015) și *Ministry of Bombs* (2013), publicațiile lui Lowhim evidențiază versatilitatea și genialitatea sa creativă.

Parcurgând această explorare, cititorii obțin o înțelegere mai profundă a stilului narativ al lui Lowhim, a explorărilor tematice și a impactului inestimabil pe care acesta le are asupra peisajului literar contemporan. Această explorare permite recunoașterea naturii poliedrice a scrierilor lui Lowhim, așa cum se evidențiază ele, oferind o imagine vie a unui autor care continuu depășește limitele povestirii și captivează cititorii cu narațiunile sale provocatoare.

Având în vedere volumul extins de opere produse de Lowhim, efectuarea unei analize cuprinzătoare a întregului său repertoriu literar ar fi fost o sarcină dificil de realizat într-o teză de doctorat. Prin

urmare, investigația academică de față se concentrează asupra unui număr de lucrări selectat cu grijă pentru a facilita o examinare riguroasă. Au fost analizate cu atenție următoarele texte: *Ministry of Bombs* (MB, 2013), *The Creatures Within* (CW, 2012), *Cleanse the Soul* (CS, 2012), *Run* (Run, 2012) și *The Struggle Trilogy* (TST, 2012). Prin explorarea detaliată a acestor lucrări specifice, această analiză își propune să ofere o perspectivă cuprinzătoare asupra temelor recurente, tehnicilor narative și viziunii artistice de ansamblu manifestate în scrierile lui Lowhim.

CAPITOLUL I. Teorii concatenate ale traumei. De la psihologie la literatură

Dintr-o perspectivă socio-culturală, omenirea s-a confruntat cu experiențe tragice și dureri intense încă de la începuturile timpului. Trauma a fost subiectul abordat de scriitori mult înainte de a fi recunoscută ca o tendință critică. Cu alte cuvinte, trauma a existat - atât în viață, cât și în literatură - mult înainte să fie recunoscută științific și mult înainte să fie cunoscută ca o tendință culturală sau literară, deoarece strămoșii

noștri „trebuie să fi suferit de stres traumatizant, la fel cum fac victimele traumei moderne” (Morrissey, 2021: eBook). *Scrierea despre traumă* are o dimensiune istorică în sensul că scopul acesteia este de a reconstitui trecutul cât mai obiectiv posibil. *Scrierea traumei* este o metaforă în sensul că denotă o anumită distanță față de momentul producerii acesteia.

„Volumul mic de lucrări” al lui Caruth rămâne „extrem de influent” (Luckhurst, 2008: 5) în sensul în care aceasta dezvoltă și actualizează noțiunile freudiene în conformitate cu practicile de lectură deconstrucționiste și poststructuraliste. Citându-l pe Seltzer, Luckhurst subliniază că „modernitatea a ajuns să fie înțeleasă sub semnul răni”, adică „subiectul modern a devenit inseparabil de categoriile de șoc și traumă” (Luckhurst, 2008: 20, citat din Seltzer, 1997: 18).

Morrissey încheie primul capitol al cărții sale cu șapte idei principale referitoare la teoria traumei, dintre care următoarele sunt cele mai relevante pentru cercetarea de față: „o înregistrare lingvistică este, în esență, și o înregistrare psihologică, iar [...] analiza

lingvistică poate debloca înțelegerea psihicului”, „psihologia de grup funcționează în mare parte în același mod ca și psihologia individual”, „emoțiile colective pot fi transmise de la o generație în alta și de la o regiune geografică în alta,” un loc poate fi un generator de traumă, PTSD este un element cheie, iar integrarea memoriei traumatice în memoria narativă ajută la eliberarea traumei. De asemenea, el subliniază că „pentru cei traumatizați, irealitatea evenimentului traumatic se ciocnește cu sau se suprapune, neinvitată, peste realitatea cotidiană” (Morrissey, 2021: eBook).

Trauma este un domeniu interdisciplinar. Așa cum subliniază și Luckhurst, „trauma este întotdeauna o încălecare a disciplinelor” (2008: 4). Studiile referitoare la traumă îmbină mai multe discipline, inclusiv psihologia, filosofia sau asistența socială și comunitară. O multitudine de domenii de studiu ar trebui luate în considerare nu numai pentru a obține o înțelegere mai bună a subiectului, ci și pentru a putea realiza o analiză în sine. LaCapra afirmă că „niciun domeniu sau disciplină nu <deține> trauma” (2001: 96) și, aș adăuga că, în ciuda acestui fapt, ea aparține

tuturor, deoarece poate afecta și chiar afectează toate clasele sociale, indiferent de convingerile religioase, gen sau vârstă.

Memoria traumatică și problema mărturiei sunt, de asemenea, repere importante în teoria traumei. Morrissey observă că „memoria traumatică este foarte eratică, ceea ce înseamnă că victimele stresului traumatic deseori reprimă sau disociază amintirea evenimentului sursă în sine” (2021: eBook). Pentru unii, „există mai multe niveluri de amintire și păstrare a ororii atrocității” (Laub&Auerhahn 2017: 40), iar fiecare victimă al traumei își găsește propria modalitate de a-și exprima atrocitățile din viața sa. Pentru alții, trauma este atât de copleșitoare încât nu pot vorbi despre ea. Cârstea numește acest fenomen „muțenia traumatizată,” acest concept definind ceea ce este „prea înfiorător pentru a fi spus, inefabil sau dincolo de puterea de expresie a limbajului” (2014: 28).

Există numeroase perspective cu privire la traumă, iar complexitatea traumei nu va fi înțeleasă în întregime prea curând, deoarece, în ciuda unor puncte generale, fiecare subiect al traumei își găsește propria

modalitate de a răspunde în fața atrocităților. Trauma este paradoxală și interdisciplinară: unii își pot găsi vocea după un eveniment traumatic, în timp ce alții o pot pierde; pentru unii, trauma este un eveniment singular în viață, în timp ce pentru alții se întâmplă în mod frecvent, și deși nicio disciplină nu deține exclusivitate asupra traumei, aceasta impregnează viața tuturor.

CAPITOLUL II. Lectura romanului lui Lowhim, Ministry of Bombs, prin prisma modelului caruthian al traumei.

Romanul *Ministry of Bombs* a lui Nelson Lowhim se apleacă asupra a trei personaje distincte și abordează în mod explicit traumele pe care fiecare dintre aceștia le-a experimentat. Societatea în care trăim este încrustată de ubicuitatea urii și prejudecății, care se manifestă pretutindeni, iar fiecare personaj din acest roman devine un simbol autentic al unei părți distincte a acestei realități.

Este remarcabil să observăm cum Lowhim a creat personalitățile celor trei protagoniști: Dr. Noklar,

Ali și Justice, în special reprezentarea tensiunilor existente în interiorul fiecăruia dintre ei. Cititorului i se oferă o privire îndreptată asupra gândurilor interioare ale fiecărui personaj datorită unui narator omniscient. Este evident că evenimentele traumatice prin care indivizii au trecut i-au schimbat, și se subînțelege că ei continuă să evolueze chiar și atunci când traversează noi experiențe traumatice. Inabilitatea personajului de a integra experiența traumatică precum și decalajul dintre principiile morale ale individului, societate și oamenii pe care îi întâlnește în călătoriile sale sunt cauzele profunde ale problemelor interioare pe care le experimentează personajele. Deoarece fiecare dintre personaje este produsul unui cerc vicios, niciunul dintre ei nu poate fi învinovățit pentru felul în care reacționează. La un moment dat în viața lor, fiecare dintre aceste personaje a trecut printr-o experiență traumatizantă, iar acum, ca rezultat direct al acelei experiențe, ei cauzează altor personaje să treacă prin experiențe traumatizante. De exemplu, Justice a fost profund afectat de evenimentele din 11 septembrie și, ca urmare, el folosește abordări neconvenționale pentru

a aduna informații care ar putea ajuta la prevenirea unei catastrofe de o anvergură similară în viitor. În mod similar, Ali detonează explozibili în cafenele în încercarea de a alunga americanii din țara sa, deoarece îi consideră responsabili de distrugerea țării sale.

Prin urmare, *Ministry of Bombs* ilustrează excelent traumele de război, adică luptele, atât interne, cât și externe, care au loc pe parcursul unui conflict armat. Dacă războiul extern (armat) are loc la o scară mai mare, „războiul intern” are loc în cea mai profundă parte interioară a fiecărui personaj individual.

CAPITOLUL III. O abordare interdisciplinară a teoriei traumei. Lectura povestirilor lui Lowhim

Acest capitol pune sub semnul întrebării atât modul în care *sinele posttraumatic* este portretizat într-o narațiune, cât și modul în care *sinele traumatic* este abordat. *Sinele posttraumatic* este dezvăluit de către naratorul anonim al povestirii *The Creatures Within*, care este bântuit de fantome ce iau forma insectelor care pătrund în mod aleatoriu în existența sa prezentă. Pentru a împiedica apariția insectelor, naratorul este

silit să abandoneze existența sa obișnuită, de zi cu zi. M. este protagonistul povestirii scurte *Cleanse the Soul*, iar personajul trece printr-o traumă fizică extremă care îl determină să se sinucidă la final. Prin urmare, trauma nu reprezintă doar o durere mentală și fizică, ci și un factor care, dacă nu este controlat, răpește viețile celor traumatizați.

Ambele analize au arătat „cum trauma devine text” și „cum rana devine voce” (Berger, 1997: 9). Relația dintre experiență și reprezentare a fost explorată interdisciplinar și intercultural, abordând probleme precum religia, politica, filosofia și psihologia. Personajele care experimentează trauma sunt dominate de singurătate, incomprehensibilitate și un sentiment general de copleșire generat atât de lumea din jurul lor, cât și implicit de propriile lor procese mentale. Orice ar dori personajele să facă pentru a aborda și a încerca să atenueze suferința lor, trauma nu pare doar mai puternică, ci crește în intensitate cu fiecare efort individual de acest fel. Valorificând definiția psihanalitică a traumei a lui Forter, putem afirma că ambele personaje prezintă consecințele unui

„eveniment atât de copleșitor și de neasimilabil încât sinele răspunde prin a se absență de la experiența directă a evenimentului” (în Balaev, 2014: 70). Conform lui Van der Kolk, „trauma psihologică apare inevitabil într-un context social care implică fie pierderea figurii de atașament, fie distrugerea sentimentului de bază de securitate și continuitate rezultat din experiențele acumulate în siguranță cu alții” (2003: 153). De exemplu, pentru M., figura de atașament poate fi considerată intervievatorul, în timp ce pentru naratorul din povestirea *The Creatures Within*, creaturile sunt de fapt reprezentări ale experiențelor sale cu ceilalți.

Prin urmare, focusul ambelor povestiri este pe relatarea evenimentelor traumatizante care reflectă caracteristicile traumei din perspectiva atât a agresorilor, cât și a victimelor. Capacitatea lui Nelson Lowhim de a relata trauma este foarte rafinată, deoarece el reușește să înfățișeze nu numai durerea fizică pe care personajele sale o îndură, ci și să pătrundă în trauma psihologică a acestora și să aducă în prim-plan emoțiile lor. Analiza a arătat „relația enigmatică

dintre traumă și supraviețuire” și a subliniat că „pentru cei care trec prin traume, nu doar momentul evenimentului este traumatizant, ci și trecerea acestuia, adică supraviețuirea în sine poate fi o criză” (Caruth, 1995: 9).

CAPITOLUL IV. Exemplificarea conflictului traumatogen în The Struggle Trilogy: o analiză interdisciplinară

The Struggle Trilogy este un roman care aduce un omagiu umanității și celor care au servit în Irak. Romanul este împărțit în trei părți. Prima, care este și citatul de deschidere, afirmă că „lupta nu cunoaște logica moralității,” recunoscând natura confuză și imprezvizibilă a luptei pentru o cauză dreaptă. Aceasta evidențiază deciziile dificile și acțiunile îndrăznețe care pot fi necesare pentru a atinge un obiectiv mareț, chiar dacă uneori aceste acțiuni nu se aliniază cu noțiunile convenționale de moralitate sau etică.

Această analiză literară utilizează o abordare interdisciplinară pentru a explora tema traumei în *The Struggle Trilogy*. Prin utilizarea unei game de cadre

teoretice și concepte, precum teoria minții inconștiente a lui Freud, conceptul de experiență neasimilată al lui Caruth, teoria traumei a lui Judith Herman, lucrările lui van der Kolk despre traumă și impactul acesteia asupra sănătății mentale, teoria identității sociale a lui Tajfel și Turner și conceptul de dezangajare morală al lui Bandura, se obține o înțelegere mai profundă a modului complex în care indivizii și comunitățile răspund și fac față experiențelor traumatizante.

Prin deconstrucția sunetelor războiului și analiza reacțiilor personajelor la traumă, această analiză aduce în discuție modul în care textul explorează impactul conflictului traumatogen. Examinarea modului în care trauma se manifestă în corp și impactul său asupra sănătății mintale adaugă o altă dimensiune explorării traumei în text. În plus, se explorează rolul identității de grup și al conflictelor intergrup în formarea experiențelor traumatice.

Conceptul de dezangajare morală este, de asemenea, examinat ca mecanism de adaptare la evenimentele traumatizante. Prin explorarea acestor diferite cadre teoretice și concepte, se obține o

înțelegere mai cuprinzătoare a explorării traumei în text, evidențiind natura complexă a traumei și impactul acesteia asupra indivizilor și societăților.

Această analiză interdisciplinară oferă o explorare multidimensională a temelor prezentate în *The Struggle Trilogy*, aducând împreună perspective din diferite domenii de studiu pentru a aprofunda înțelegerea naturii complexe a traumei. Ea subliniază importanța unei abordări holistice în înțelegerea traumei, care să ia în considerare nu doar impactul psihologic și fiziologic, ci și contextele sociale și culturale în care aceasta are loc.

Romanul zugrăvește o imagine nuanțată a vieții în timpul prezenței militare americane în Irak. Acesta accentuează alianțele și animozitățile într-o perpetuă schimbare, împreună cu un sentiment constant de pericol. Explorarea dinamicilor socio-politice și a impactului psihologic al conflictului oferă perspective valoroase asupra complexului joc de interacțiuni între indivizi, putere și traumă.

Utilizarea cadrului teoretic și a conceptelor oferite de distinși cercetători, precum Albert Bandura,

Cathy Caruth și Dominick LaCapra, îmbogățeste substanțial înțelegerea dimensiunilor psihologice prezentate în *The Struggle Trilogy*. Contribuțiile științifice ale acestora au adus lumină asupra diverselor aspecte ale comportamentului uman, traumei și complexității morale implicate în situațiile de conflict și violență. Prin integrarea acestor contribuții, se evidențiază angajamentul față de o cercetare științifică riguroasă și integrarea teoriilor și cadrului conceptual consacrate care au avansat înțelegerea comportamentului uman în contextele conflictului și violenței.

Prin intermediul romanului, Nelson Lowhim pătrunde în tumultul interior experimentat de teroriști în timp ce se confruntă cu conflictul dintre credințele lor și rolul lor de autori ai violenței. Conceptele de dezangajare morală și disonanță cognitivă sunt utilizate pentru a explica luptele cu care se confruntă personaje precum Walid, Ahmed și Qassem. Dificultatea lui Ahmed de a-și îndeplini misiunea și încercarea lui Qassem de a-și justifica acțiunile sunt ambele manifestări ale proceselor psihologice amintite.

Romanul redă într-un mod viu frica, incertitudinea și groaza războiului. Ele aruncă lumină asupra conceptelor psihologice de frică și încredere, demonstrând cum războiul poate eroda spiritul uman. Tema omniprezentă a morții și decăderii subliniază realitatea dură cu care se confruntă indivizii într-un mediu devastat de război, unde supraviețuirea devine condiționată de capacitatea de adaptare la circumstanțe în continuă schimbare. Prin prisma traumei și dinamicii puterii, romanul evidențiază complexitatea psihologică și provocările cu care se confruntă indivizii imersați în haosul războiului.

Analiza se adâncește prin evidențierea implicațiilor psihologice ale personajului principal Walid în ceea ce privește caracterul și acțiunile sale prezentate în cadrul romanului. Ea explorează fundamentele psihologice ale acestui personaj prin examinarea conceptelor precum dezangajare morală, nevoia de putere și disonanța cognitivă. Acțiunile violente ale lui Walid demonstrează dezangajarea morală, întrucât acesta se distanțează de implicațiile

morale ale comportamentului său pentru a menține puterea și controlul.

Romanul demonstrează cum indivizii se luptă cu confruntarea dintre valorile personale și acțiunile care le sunt cerute în război sau activități teroriste. Aceste personaje evidențiază luptele psihologice care apar atunci când indivizii sunt forțați să justifice sau să raționalizeze violența, precum și impactul traumei asupra credințelor, comportamentelor și sănătății lor mentale. Mai mult decât atât, analiza pune în lumină implicațiile morale și considerațiile etice care însoțesc actele de violență, precum și dinamica puterii și influențelor sociale care modelează procesul de luare a deciziilor ale indivizilor.

În loc de concluzie

Pe parcursul tezei se utilizează o abordare concatenată, unificând perspectivele psihologice cu analiza literară pentru a oferi o înțelegere cuprinzătoare a traumei în contextul său interdisciplinar. Prin traversarea peisajului interconectat al psihologiei, literaturii și studiilor culturale, această teză oferă

referințe valoroase referitoare la teoria traumei și manifestarea acesteia în operele scriitorului contemporan american Nelson Lowhim, contribuind la discursul științific în desfășurare la nivel global privind trauma și literatura.